

לקחה מזוב

פנינים לפרשה

"אלה תולדות נח נח וגו'"

במדרש (ב"ר ל, ו) - "פרי צדיק עץ חיים" (משלי יא, ל) - ללמד שעיקר תולדותיהם של צדיקים, תורה ומעשים טובים. באו להודיענו, דמה שלא זכר בניו בתחילה, ללמדנו שעיקר תולדותיהם של הצדיקים תורה ומעשי"ט. ולפיכך יקח האדם מוסר מזה, שלא יאמר הבנים יועילו לו, אלא צריך להשתדל הוא בעצמו בעסק התורה ובקיום המצוות, ולא יסמוך על בניו, כי כל או"א חייב בעסק התורה, ואינו דומה מי שפנסו בידו, לפנסו ביד בנו. וג"כ כשם שאדם חייב בפו"ר הגשמית, כך הוא חייב בפו"ר הרוחנית. לפיכך אין מזכירין האדם לשבח, אלא במעשיו הטובים שעשה הוא בעצמו, וזהו "פרי צדיק עץ חיים".

"נח איש צדיק תמים היה בדורותיו"

(א, א) שמעתי בשם מרן הקדוש ראש גולה מהר"רי קארו זצ"ל שפירש, כי הנשמר מאות ברית קודש נקרא "צדיק", והנשמר מע"ז נקרא "תמים" והנה נח נמצא בשני דורות, דור המבול ודור הפלגה כידוע מחשבון שנותיו, והוא נשמר מעונות השני דורות, אשר בדור המבול בעבור שמר את ברית, ראוי ליקרא "צדיק". ובדור הפלגה יען נשמר מחטאתם ופשעם שהיה בע"ז, ראוי שיקרא "תמים". ומעתה איש, דבדור המבול, אמר לו הקב"ה "כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה" כי עדיין לא היה דור הפלגה כדי שיקרא "תמים" ודור המבול עונם היה זנות, ולכן נקרא "צדיק" אמנם כותב התורה שהיה אחר שני הדורות, מבול ופלגה, תארו בשם "צדיק תמים", כי נח נשמר מעון שני הדורות, זנות וע"ז. ולכן אמר "צדיק תמים היה בדורותיו", תרתי משמע, שהם דור המבול ודור הפלגה, ונאים הדברים למי שאמרו. (פני דוד)

"קץ כל בשר בא לפני"

(ו, יג) "לא נחתם גזר דינם אלא על הגזל. החומסים רבים - בחימוס ממון, והנחמסים רבים - בחימוס דברים" (בראשית רבה), גם הגדולים המעמיקים לחקור אין להם כל מושג על ההסתכלות החודרת והעמוקה של מידת הדין! דהנה החומסים ומדוע הענישה מידת הדין גם את הנחמסים? אומר המדרש: בגלל שגם אצל הנחמסים היה "חימוס דברים" כלומר, הנחמסים צעקו יותר מדי, מעל ומעבר למידה, וכשם שהחומסים נענשו על

חימוס ממון, כך נענשו הנחמסים על חימוס דברים. שכן אף שאדם רשאי וחייב לצעוק על עוול הנעשה לו - על כל זאת חייב הדבר להיות במידה הראויה וללא הגזמה. (הסבא מסלובודקה)

"תחתים שנים ושלישים תעשה"

(ו, טו) בדרך רמז, לשלשה מיני בני אדם, צדיקים גמורים, ורשעים גמורים, ובינונים. "תחתים" רמז לרשעים, וזהו שכתב רש"י, לזבל, שהם עוסקים בדברים המאוסים לזבל, המה העבירות, "שנים" למדור, המה הבינונים העוסקים במדור העוה"ז ויענוגים הגשמיים, אעפ"י שאין עושין עבירות, "שלישים" העליונים לאדם. הוא הצדיק הגמור ההולך תמיד בעולמות העליונים. והצדיק גמור הוא צריך לתקן כולם במעשיו הקדושים, ולכן כתוב אצל שלישים "תעשה" פי', אתה הצדיק תעשה ותתקנם. (נועם אלימלך)

"ויעש נח ככל אשר צוה אותו אלקים כן עשה"

(ו, כב) כבר העיר הגאון ר' שמחה זיסל (הסבא מקלם) דהתורה העידה בזה, שתכלית מעשה נח היה. לעשות כמו שצוה אותו הקב"ה, ולא היתה כוונתו לשם הצלת נפשו ונפשות בני ביתו. וביותר יש להעמיק בזה בגודל צדקתו, שהרי מאה ועשרים שנים עסק בבנין התיבה, וכל זמן זה, היה מוכיח את בני דורו שישבו מדרכם הרעה, כדי שלא יבוא עליהם המבול, אולם לא רק שלא נכנעו, אלא עוד התלוצצו ממנו, ואיימו שישברו לו את התיבה, ואמר בב"ר (ל"ב ח) שכאשר נכנס לתיבה, בקשו להפכה והקב"ה הקיפה אריות שלא יגעו בה, ובכל זאת לא נפל רוחו כל המאה ועשרים שנה לקיים ציווי ה', אף שראה שכל עמלו לריק, ואין איש שם על לב.

אמרו חז"ל (ב"ר לב, ו) שנח לא מיהר להכנס לתיבה כאשר צוהו ה', עד שכבר התחיל המבול. מזה גופא הוכחה נוספת, שכל כוונתו בעשיית התיבה היתה לקיים ציווי ה', ולא להצלתו הוא, שולוא כן בודאי היה ממחר להמלט על נפשו, וא"כ היתה זריזותו בעשיית התיבה גדולה, אף שלא היה נראה לו התועלת. וזהו כמו שאומרים בשם הגאון ר' ישראל סלנטר ז"ל, שחובת האדם לעשות רצון ה'

בכל יכלתו, ולא לדאוג לתוצאות, כי התוצאות הן עסק של הקב"ה, ויבהדי כבשי דרחמנא למה לך". (המוסר והדעת)

"מכל הבהמה הטהורה.. גם מעוף השמים"

(ז, ב) "גם מעוף השמים - בטהורים הכתוב מדבר ולמד שתוס מן המפורש" (רש"י). ויש להבין סוף סוף מדוע התורה לא ציינה במפורש לגבי העופות שהיו טהורים? ויש לתרץ דסימני טהרה של בהמה הם סימנים חיצוניים - מעלי גרה ומפריסי פרסה, ויכול היה נח להבחין בין טהורים לשאינם טהורים, אך בעופות סימני טהרה הם פנימיים - זפק וקורקבנו נקלף, וזאת לא יכול היה נח לדעת, ורק לאחר שנכנסו לתיבה ונקלטו בתוכה ידע נח שעופות טהורים הם. (רבי מאיר שמחה מדוינסק)

"ויבא נח אל התבה מפני מי המבול"

(ז, ז) חז"ל אמרו ש"אף נח מקטני אמנה היה, מאמין ואינו מאמין שיבוא המבול ולא נכנס לתיבה עד שדחקהו המים", וביאר הגר"י קניבסקי זצ"ל שודאי שנח היה מאמין באמונה שלימה שיבוא המבול ומה שלא נכנס עד שהמים דחקוהו הוא משום שבאמת לא נתחייב עפ"י הדיבור להכנס לתיבה אלא רק בזמן שעמדתו בחוץ תהיה סכנה מחמת המבול. אלא שכל זה היה בהכרה שכלית ולא בהכרה חושית, אילו גזר מלך ב"ו שביום פלוני בשעה פלונית יהרגו את כל הנמצא בעיר פלונית - לא היה ממתין מלברוח עד הרגע האחרון ומרוב פחד היה ממחר לברוח זמן גדול מקודם. אבל כאן שלא היתה אלא הכרה שכלית - לא הטילה עליו ידיעה זו פחד נורא כל כך שימחר להתחבא לפני בא המבול. אילו היתה האמונה חזקה ותקועה בחוש היה ראוי שמפחד המבול יקדים להיכנס לפני הזמן שנתחייב בה עפ"י הדיבור, וזהו "מאמין ואינו מאמין" פירוש מאמין בהכרה שכלית ואינו מאמין ממש בהכרה חושית. (ברכת פריץ)

"בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו', נבקעו כל מעינות תהום רבה וגו'"

(יא, ז) עיין בזה"ק (עה"פ) שפירש, דקאי על שנת ת"ר לאלף השישי, שאז יפתחו תרעי ומבויעי דחכמתא (כו', יעושי"ד)

ונראה שזהו הענין, אשר כעת מתחדשים חכמות חדשות בענינים השייכים לעוה"ז מידי יום יום, יען שבשנת ת"ר, נפתחו מעינות החכמה, ועיי עוה"ר שעייז לא היינו ראויים לזה, חטפו החיצונים את ההשפעה ממעינות החכמה לענינים ועסקם. **(אוהל תורה)**

ונראה כי באלף הששי הזה, עיקרו לתקן מדת יסוד שהיא המדה הששית הנקראת ברית קודש, הנקרא "צדיק יסוד עולם", ועייז בא הגאולה כמייש (ישעיה ס, כא) ועמד כולם צדיקים כו', ופתיחת מעינות החכמה להיות נזרח האור גם בתוך החושך כמייש. "בדברו מעריב ערבים בחכמה פותח שערים כו'

הגם שכתב בזה"ק שעל החטא הזה, אין מחזירין בתשובה ח"ו. עכ"ז עתה אחר שנפתחו תרעין דחכמתא, יכולין לשוב גם על זה, והטעם שאין תשובה לדבר הזה, יען כי החטא הזה בא מהמוח, ובתשובה איתא (ישעיה ו, ז) "ולבבו יכין כו'. היינו בינה, וכאשר נפתחו תרעין דחכמתא אפשר גם את זה לתקן. והגם כשהאדם נמצא בתוך החטא, הרי אינו יכול ליכנס לתוך השערים בכל זאת מתנוצץ האור אל מקום החושך, כדי שיוכל לשוב עייז". **(חידושי הרי"ם)**

שאל ר' חיים מוולוז'ין מרבו הגר"א, תשובה לנכשל בעון קרי. והראה לו מאמר בתיקונים ובספרי מוסר המחמירים מאד בענין הזה, בענין שצריך לסבול יסורים קשים ומרודים כמות, ואין תקנה כי אם במיתה ממש, עייש שנאמר (ויקרא יד, מ"ב) "ועפר אחר יקח".

אבל בסוף המאמר בת"ז, נמצא דבר טוב למבין, שכתב בתיקון כ"א וכ"ב, אבל אורייתא (משלי ג, טז) "אורך ימים בימינה וכו', פיי, שמצלת מן המיתה, ו"בשמאלה עושר וכבוד", שמצלת מן היסורים קשים כמיתה, והספרי מוסר לא הביאו זאת וכו'. **(כתר ראש)**

עיינ ב"שני לוחות הברית" התיקון שנתן, ודקדקו שם מלשון הזוהר, וז"ל: אלו החסידים המחמירים לומר, אין תיקון לחטא הזה ר"ל, כאשר שמעתי מפיחהם, הם המרבים פושעים בישראל, ומרחקים מלבוא תחת כנפי השכינה, אשר בעל העון ר"ל בשמעו אלה, אומר, אין תשובה לחצי דבר, וכאשר אבדתי אבדתי וכו', ואלו גורמים גלות השכינה, ואינן נקראים חסידים, כי אם חסרים, וענשם גדול למאד. **(אוהלי חיים)**

בהיות מרן יואל טייטלבוים זיע"א במירוץ, הובא לפניו בחור שנפל למרה שחורה ר"ל, ואביו סיפר למרן זי"א, כי הסיבה שהתגברה עליו העצבות היא, היות וכשכל בחטאים ידועים, וקרא בספרים שאין תשובה מועילה לחטא זה וכו', ונפל ליאוש. פתח מרן זיע"א לעיני הבחור ולעיני אביו, ספר יחזקאל שהיה מונח אותה שעה על שולחנו הטהור, והראה להם באצבעו דברי רש"י (פרק כ"ג פסוק ל"ז).

ואמר: הלא תראו כי תשובה מועלת! כאשר סיים מרן את דבריו אורו עיני הבחור, והרוח רעה סר ממנו, "ושב" ורפא לו. **(עולמות שחרבו)**

"ויסגור ה' בעדו"
פירש"י והתרגום הוסיף "ואגין ה' במימריה עלוהי"

עיינ שו"ת "זכרון יצחק" בח"ת ע"פ קו' הזוה"ק, איך ניצל נח, הא צדיק נתפס בעון הדור, ותירך כיון דזהויר אותם אין בו אשם, ומה שצדיק נתפס, בשביל שלא הוכיח. וזה פיי "ואגין ה'" - רק בשביל - "במימריה עלוהי", בתוכחה (מוסר שיצא מפיו. ע"ש).

נשמע, כשמוכיח ואינם שומעים לו, הוא נקה מעון. ומשל הנודע בזה, שאחד נסע לסחור, ובדרך נשברה עגלתו בכפר, ושם היה חרש ברזל ותיקן העגלה, ושאל עבור זה מאה זהובים, והלה עומד ומשתאה, כי בעירו ישלם לכל היותר חמשה זהובים עבור עבודה כזו. ויאמר לו הנפח: חי נפשי, כי לא ארויח הרבה, ועשה לו חשבון שצריך לשכור עשרה איכרים לנפח. וא"ל הסוחר, אנכי אביא לך מכונה מפוח, שנער קטן אשר ינענע בידו, יעלה השלהבת מאליה, וכן היה, שהביא לו מפוח ושילם לו, והסוחר נסע לדרכו.

והנפח נפח איזה שעות, ולא יצא זיק אש. וירץ אחר הסוחר וצעק, למה רמיתני, וישב לכפר לראות הסיבה, וירא כי לא הבעיר אש תחת הגחלים, ושחק מאד ואמר: התדמה שהמפוח יעלה שלהבת מאליה, צריך להבעיר אש, ואז המפוח יעלה להבה.

כן, אם השומעים יש להם זיק אחד נשמת חיים, דת מיהדות, אז בעזרת מפוח - הדרשן ומוכיח - יעל השלהבת אש משא"כ שגם זיק יהדות איננו בו, אין תרופה למכתו במפוח. וכן היה בנח. ולכן לא נענש.

(פרדס יוסף)

"ותנח התבה בחודש השביעי"
(ח, ד)

רמז שעיקר הוא לאדם, לתקן את מעשיו בחודש השביעי הוא תשרי, ואז תפלתו רצויה יותר משאר ימות השנה, כמו שדרשו חז"ל (ר"ה יח') "דרשו ה' בהמצאו" (ישעיה נה ו) אלו עשרת ימי תשובה, שאז הוא כח יותר השראת הקדושה, וזהו "ותנח התיבה וכו'.

"וישלח את הערב ויצא יצוא ושוב"

(ח, ז)
"שהיה חושדו בבת זוגו" (רש"י). העורב הוא סמל האכזריות וקשיחות הלב, שכן האם נוטשת את אפרוחיה הקטנים ואינה דואגת למזונם (כתובות מ"ט). כשראה העורב שנח שולחו החוצה למרות שהמים ממלאים עדיין את העולם חשד בו באכזריות ובכוונה לסלקו מן העולם. וזהו "שהיה חושדו בבת זוגו" - העורב חשד בנח שיש בו את מידת האכזריות שבה מצטיינת בת זוגו של העורב. **(אבני אזל)**

עד יבשת המים מעל הארץ

(ח, ז)
מדרש אנדה מוכן הי' העורב לשליחות אחרת בעצירת גשמים בימי אליהו שנאמר (מלכים א, ז, ו) והעורבים מביאים לו לחם ובשר ב"ר לג, ה' רש"י.

יש להתבונן בזה, שהקב"ה ברא את מין העורב, וצויה לנח להביאו אל התיבה, כדי להחיות זרע על פני הארץ ממנו. וכל ימי הארץ, הוא יתברך, זן ומפרנס רבי רבבות עורבים מסוף העולם ועד סופו. ומבריאת העולם עד חורבנו, ומטרת בריאת העורב

והצלתו ממימי המבול היא. כדי שיביאו העורבים מזונות לצדיק אחד. שיסתתר בזמן מן הזמנים בנחל כרית, ובשביל פרנסת הצדיק ההוא במשך זמן קצר. זן הקב"ה ומפרנס את כל העורבים למיניהם כל ימי השמים על הארץ.

ומכאן תשובה נצחת להשתמטים מלתת כסף לשיבות. בטענה שחלק ידוע מהכסף, הולך על הוצאות והחזקת המשולה וב"ב והלא אנו רואים, שכדאי לפרנס את כל משפחות העורבים שהיו ושיהיו בעולם, בשביל שיגיע פעם על ידיהם. "לחם ובשר" לצדיק אחד...

"וישלח את היונה"

(ח, ח)
נהוג בעולם כשאדם הולך לקיים מצוה, ועל אחת כמה וכמה מצוה גדולה ודחופה, לא ישים לב אם יש פגיעה כלשהיא במעשהו בענייני סדר, דרך ארץ וכד'. מדברי חז"ל למדים אנו שיש להזהר הרבה במעשיו, שלא תפגע מעלה אחת בחברתה אפילו כמלא נימה.

הנה היונה היא זו שהביאה לנח את הבשורה הגדולה שהמים הולכים ומתמעטים ושוב יתקיים עולם ומלואו. עוד מעט ישתחרר מהעול הכבד שהוטל עליו בהיותו בתיבה, ואעפ"כ אומרים חז"ל שנח העיר ליונה (ב"ר ל"ג) "והנה עלה זית טרף בפיה" - (שטרף היינו הרג אמר לה אילו לא קטפת היה נעשה לעץ גדול!) הרי שהיונה תוך כדי המעשה הטוב שלה גרמה איוו פגיעה בבריאה - שהפסיקה את צמיחתו של עלה אחד ועל כך העיר לה נח ואעפ"כ שמילאה בזה את שליחותה וכוונתה היתה לטובה להוכיח על אמינות בשורתה, ומעתה אם בבעל חי כך, ק"ו בן בנו של ק"ו באדם כמה יש לו להיות זהיר מאד בעת שהוא מקיים מצוות נשגבות - שלא יפגע במשהו אחר אפי' בדבר הנראה פעוט ביותר בעיניו. **(אור הצפון)**

"עלה זית בפיה"

(ח, יא)
"אמרה יהיו מזונותי מרורין כזית בידו של הקב"ה ולא מתוקין כדבש בידי בשר ודם" (רש"י). ההזדקקות לעזרת בשר ודם כמוה כהזדקקות לדבש הדבורה, שכדי לקבל מנהג מעט דבש חושף האדם את עצמו לעקיצותיה ולסבל הנגרם עיי כד. **(הרח"ק ר"נ מרופשיץ)**

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו"

(ח, כא)
והיה הסבא משפולי, רבי לייב, בא בטענתו כלפי שמיא: רבון העולמים! מה תביעה יש לך על עמד ישראל? אלמלי ציירת את הגיהנום לנגד עיניהם ואת התאוות היית גונו ב"ראשית חכמה", ראוי היה לך לבוא בטענה, הלמאי אינם ירא חטא. עכשיו שנהגת להיפך, את התאוות ציירת לנגד עיניהם ואת הגיהנום גנת ב"ראשית חכמה" - מה יעשו בנים ולא יחטאו?!

הליכות והלכות

דיני השמעת קול בשבת

אסרו חז"ל להשמיע קול בכלי זמר בשבת. וטעם נתנו לדבר שמא יתקלקל הכלי זמר ויבוא לתקנו בשבת. מטעם זה אסרו על כל דבר המשמיע קול בשעת שירה, כגון משרוקית, חליל, תוף וכיו"ב. מטעם זה גם כן אין להשמיע קול לתינוק ע"י פעמון או משחק המשמיע קולות או ניגונים. אולם לילד העושה כן, רק למשחק והוא קטן ולא הגיע עדיין לגיל מצוות, יש להתיר לו. לפי מנהג ספרד מותר להשתמש במדפק דלת (לולאת הברזל) וכן מותר לפתוח דלת אפילו אם משמיע קול פעמון לא חשמלי בפתיחתה, כיוון שאין כוונתו לשיר או לצליל הבוקע מכך.

דין שעון מעורר בשבת: אם השעון חשמלי או אלקטרוני אין לגעת בו בשבת ואין להדליקו ואף אין לכבותו, היות שצלצולו או כיבוי מעידים על סגירת או פתיחת המעגל החשמלי האסור בשבת אלא אם כן הוא מצלצל וכנכה מעצמו בלי מגע יד אדם.

שעון מעורר קפיצי, אם הוא מכוון (מלא) מותר לפתוח את ניצרת הפעמון בכדי שיצלצל וכן מותר לכבות בזמן הצלצול, שזה רק גרם השמעת קול. מנהג ספרד שאפשר לכוון (למלא) שעון מעורר קפיצי בשבת.

אין להשמיע קול בשבת, אף בלא כלי המיוחד לכך, לפי קצב או על פי שיר מסוים. לפיכך אסור לדפוק על השולחן לפי קצב השיר לא ביד ולא בכלי ואפילו אין למחוא כפים בדרך רגילה, אלא רק בדרך שינוי כגון יד מוחא על גב היד השניה או בכל צורת שינוי אחרת. כמו כן אין להכות אצבע באגודל אם משמיע על ידי כך קול כלשהו. שריקה בשבת מותרת גם בדרך שיר, (אם אינו משתמש באצבעותיו על מנת לעשות כן). מותר למחוא כפים או אף לדפוק אם לא למטרת שירה, לשם השתקת הקהל למשל, כיוון שאין נהוג כך בעת שירתו.

ביום שמחת תורה מותר למחוא כפים מכיוון שנעשה לצורך כבוד התורה, יש שהתירו גם לצורך שמחת חתן וכלה, והמקיל יש לו על מי שישמוך. אולם לא בשבת קודם החתונה, אלא רק בשבת של שבע הברכות. (אור לציון).

ראוי לציין שכל הכלים האסורים בשימוש מחמת איסור זה, כגון משרוקית ושאר כלי נגינה נחשבים למוקצה ואסור לטלטלם בשבת!

שבת שלום

ולמוד מהנה!!!

"ויקח שם ויפת את השמלה" (ט, כג)

"למד על שם שנתאמן יותר מיפת ולכך זכו בניו לטלית של ציצית, ויפת זכה לקבורה לבניו שגא' אתן לוגג שם מקום קבר". והדברים צריכים באור: (א) מה ענין ציצית שניתנה לבניו שם? (ב) מהו ענין הקבורה לבניו יפת לכסוי ערות האב? ונראה ליישב: במצות ציצית שניתנה לבניו שם כלולה בעצם הבטחה שיהיו להם בגדים לכסות מערומיהם, וכדברי חז"ל עה"פ "מי הקדימני ואשלם" – שהקב"ה לא ציווה על ציצית אלא רק אחר שנתן לנו בגדים. הבטחה זו על הבגדים היא, אפוא, מידה כנגד מידה לכך שכיסה את אביו בבגדים. והי"ה לבני השכר של בני יפת, גם כאן ישנה מידה כנגד מידה – שבמלחמת גוג יזכו בני יפת לקבורה שגם הוא ככיסוי הגופות.

ויש ללמוד מזה מוסר השכל. שם ויפת עשו מצוה אחת, אך שם נתאמץ יותר, שכרו מידה כנגד מידה בבגד של אדם חי המתחייב בציצית. ליפת שהיתה חסרה החיות, ההתלהבות, יקבל ג"כ שכרו מידה כנגד מידה אבל לא בבגד מחיים אלא בכיסוי עפר למתים. (אזנים לתורה)

"שנים שנים באו אל נח" (ז, ט)

איתא במדרש נעלם: אלו הימים שמשלימים בהם את ההלל". ופלא הוא עצום. ומבאר הרב שמשון מאוסטרופולי שהימים שגומרים בהם את ההלל הם: שני ימים של פסח, שנים של שבועות, ט' ימים של סוכות וחי' של חנוכה וסימנם בבט"ח. ורמז לכך בפסוק שלפנינו "שנים שנים" – כנגד ב' ימים של פסח וב' ימים של שבועות. "באו" – בגימטריא ט', כנגד

ט' ימים של סוכות. "אל נח" – בגימטריא 89 כמו "חנוכה". (רבי שמשון מאוסטרופולי)

"כנמרוד גיבור ציד לפני ה' וגו'" (י, ט)

פי' האבן עזרא ז"ל נמרוד החל להיות גבור על החיות לצוד אותן, ובונה מזבחות, ומעלה אותן החיות עולה לה'.

והקשה הרמב"ן ז"ל, איך הצדיק את הרשע הזה, שאבותינו העידו על רשעו ופשעיו. ואפשר להגיד בדרך משל, היה פעם מלך ולו שרים נכבדים, ואחד משריו הנאמן ומסור למלך בכל לבו ונפשו, רצה לכבד את המלך במתנה, ולהביע לו עייז את מסירותו, חשב השר מה לעשות, וכי מה יש לו לתת למלך, כלום חסר מבית המלך, עלה בדעתו לאפות עוגה יפה ולעסוק באפיסתה ימים ולילות, ולהשקיע בה את מיטב כוחותיו, כדי להנות את מלכו, ראה המלך את העוגה, והבין מיד שאין כאן ברצון השר לכבד אותו בעוגה יפה שאינה חסרה תמיד בביתו, כי אם בטח השקיע השר בעוגה זאת את מיטב כוחותיו, ועיי מעשהו, הריהו רוצה להפגין את מסירותו, קיבל איפוא המלך את המתנה בסבר פנים יפות, ראו שרים אחרים את הדבר, וקאנתם לשר הנאמן עלתה כדי להשחית, הלכו גם הם ועשו עוגות למלך, ושגרו את העוגות למלך, כדי להראות לו שמעשה השר הנאמן, אין בו ולא כלום.

ככה גם נמרוד, לא לשם שמים התכוון, כי אם לקרר ולהפריד בין ישראל ובין אביהם שבשמים. כי גם קודם מתן תורה הקריבו קרבנות. ועייז מובנים דברי האבן עזרא ז"ל, כי לא כדי להצדיק את נמרוד התכוון, כי אם לגלות את גנותו. (חידושי הרי"ם)

"כי יצר לב האדם רע מנעוריו" (ח, כא)

פי', עי"ד אומרים ז"ל במסכת בבא קמא (לט) שור האצטדין שנגח פטור, דכתיב (שמות בא, כח) "כי יגח" ולא שיגחחו, ע"כ. והן האדם מנעוריו, קודם שיבחין למאוס ברע ולבחור בטוב, יקדמנו הרע משננער ממעי אמו, והרע מדריכו בבחינתו, והיה כי יגדל, כבר הטביע בו הרע, כמו שהטביעו הנגיחה בשור האצטדין.

וטעם זה יועיל לבל דנו בהכרח, אבל עכ"פ ענוש יענש על אשר איננו שומע בקול האלקים. וישתנה משור המתלמד, כי הוא מותר האדם מן הבהמה, למאוס ברע בהכירו ולבחור בטוב, והועיל בטענת רע מנעוריו, שלא יתכעס ה' עליו כ"כ שנראה שהפליא לעשות, כי יש לו סיבה להרשיע לצד לימודו מנעוריו. (אוה"ח הקדוש)

"ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ ועל כל עוף השמים וגו'" (ט, ב)

איתא ב"חובת הלבבות" (שער אהבת ה' פרק ו) שספר אחד מן החסידים, על אחד מהיראים, שמצאו ישן באחד המדרות, ואמר לו: האיך ירא מן האריה. שאתה ישן במקום הזה, אמר לו: אני בוש מאלקים שיראני ירא זולתו. עכ"ד ותוכן דבריו: שאם אדם מפחד מה', אזי עיי אותה יראה, תפול אימתה ופחד על כל הנבראים. והם יראים ליגע בו ולהרע לו, אדרבה הם כפופים לו, כענין דניאל בגוב האריות, ועוד רבים כהנה. וזה פשט הפסוק "ומוראכם וחתכם" – המורא והפחד שלכם מה שאתם מפחדים ויראים מה' יהיה על כל חית הארץ, שתפול עליהם עייז, אימתה ופחד, ויבידכם נתנו". (תורת בני יששכר)

"אך בשר בנפשו דמו לא תאכל" (ט, ד)

כלומר, בשר שאדם משים נפשו בכפו להרויחו, כמו בגזל וגניבה, "לא תאכלו", כי בני נח נצטוו על הגזל (סנהדרין נו) וכן מצינו בדרך המלך עיי"ה שאמר (שמואל ב, כג, יז) "הדם האנשים ההולכים בנפשותם ולא אבה לשתותם". (רבינו אפרים כ"י). (נחל קדומים)

"ויחל נח איש האדמה ויטע כרם" (ט, כ)

"ויחל – עשה עצמו חולין שהיה לו לעסוק תחילה בנטיעה אחרת" (רש"י) להעלות על הדעת שנו שנאמר עליו "איש צדיק תמים" יטע מיד עם צאתו מהתיבה כרם לצורך שתיה לשם שכרות – דבר שלא יעשה אפי' אדם הפחות שבפחותים ובוודאי כוונתו בזה היתה לטובה וראיה לכך שזכה בנטיעתו לשני ניסים: (א) שהזמין לו ה' גפן מגן עדן. (ב) שנשתגשו בו ביום פירותיה. והנה אף שעצם כוונתו היתה לטובה מ"מ כיוון שלבסוף שתה יותר מדאי כדמצינו במד"ר "וישת מן היין" – שתה לא במידה ונתבה" נתחלל נח וירד ממדרגת איש צדיק לדרגת איש האדמה. התורה מגלה לנו שהיה עליו לפחד מזה ולעסוק במקודם בנטיעות אחרות. היין הרב שתה לבסוף הוכיח על ההתחלה, מהשתכרותו יכולים אנו להבין שמה שנתעסק בנטיעת כרם לפני כל שאר נטיעות היה מכה הנטיה לשתות יין שנתלוותה למחשבתו הטובה. ומכאן מסקנה עד כמה צריך האדם לזהר במעשיו אפי' אם טובים הם מצד עצמם שלא תתערב בהם כוונה שאינה טובה. (זכרון מאיר)

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T. 845-352-7474 F. 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St. 718-251-9676	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי החכמים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T. 525-55589-8756 F. 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

מעשה חכמים

אלה הן הנהגות הטובות כל-כולן בבור סיד שאינו מאבד טיפה מיראת השמים שלו. דרוגות נשבות של קדוש עליון, שגם אם לא הכל מסוגלים להגיע אליהן, יש ללמוד מכך פרק בהלכות "דין פרוטה כדין מאה". הרי בוודאי שבציבור יראי השם לא מצויים גולנים וגנבים של ממש, אבל מאידך יש המוכנים להקל ראש בעניינים "של מה בכך", של איזה חוב קטן לחנות או ככר לחם ששאל משכן, וכיוצא בזה. ואם חז"ל אמרו שדין פרוטה כדין מאה, אין להוסיף לכך פירושים וביאורים פשוטו כמשמעו.

(סובך יביעו)

ר' איסר זלמן רודף אחרי תרנגולת

"כי מלאה הארץ חמס" (וי, יג)
 בימים בהם למדתי בת"ת "עץ חיים" בירושלים שמענו שתי מעשיות על הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, הממחישות לנו עד כמה חמור עוון הגזל, ועד כמה החמיר אותו גאון וצדיק בעניינים האלה.
 ר' איסר זלמן, כפי שידועים הכל, היה שקוע בלימוד התורה בצורה נוראה, ובלכתו ברחוב לא הבחין בחפצים המונחים על אם הדרך, ולא אחת אירע שנתקל בהם. פעם, מרוב עומק עיונו בלימוד, נכנס הגרא"י בטעות לחצר ירושלמית ובפתחו את הדלת ברחו משם התרנגולת אחת והחלה לרוץ במורד הכביש.

מי שלא ראה את ר' איסר זלמן, תופס את כל התורה שבראשו ורץ ברחוב אחר התרנגולת במאמץ נואש להשיגה ולתופסה, לא ראה פחד אמיתי מעוון גזל מימיו. הגאון שחשש שכניסתו לחצר הבריחה את התרנגולת, הבין שהאחריות לשלומה ולהשבתה למקומה מוטלת על כתפיו, ולכן לא חס על כבודו ובריאותו, והתרוצץ אחר בעל החיים כדי להחזירו אל החצר.

ממתין עם הסיד על בגדיו

במקרה אחר, שגם הוא התרחש בשל עומק עיונו בלימוד, נכנס ר' איסר זלמן היישר לתוך בור סיד. והצבע הלבן נידבק בבגדיו. מה היה עושה כל יהודי ברגע זה? באופן איסטינקטיבי היה מנער את בגדיו ומנסה לנקות אותם מהלכלוך שדבק בהם. לא כך עשה הגרא"י ולא בטרדות אלו היו נתונות מחשבותיו. ר' איסר זלמן לא נע ולא זע ממקומו, עד ש.. בעליו של הבור הגיע והגאון ביקש ממנו מחילה על הסיד שנדבק על בגדיו.

כי מלאה הארץ חמס מפניהם והנני משחיתם את הארץ.

מעשה באשה אחת שנסעה לרבי מאיר מפרימשלן להתברך מפיו שתפקד בזרע של קיימא. בירכה הרבי שהקב"ה ימלא בקשתה. לימים הגיע על ידי הדואר סך שלש מאות דינרים, בצרוף מכתב מבעל האשה הכתוב, כי היות ואשתו ילדה בזכות ברכתו של הצדיק לכן הוא שולח לו תשורה זו. קרא הרבי לבניו ואמר להם: לדעתי המכתב נשלח בטעות.

ראשית, יש במכתב תארים שלא כמידתי שנית, כלום פוקד עקרות אני לכן ברצוני להחזיר ולשלוח את כל הסכום. שמעו הבנים ורטנו, בבית שוררת עניות ודלות, והנה הקב"ה הזמין לך מעות לקנות את הצרכים ההכרחיים ביותר, למה תאבדם בידיים? אולם רבי מאיר נשאר בשל! אסור לי להשתמש בכסף זה! לבסוף הוסכם בין האב לבניו שבית דין עיין בדבר ויפסק את הדין. שמעו הרבנים דברי רבי מאיר וטענות הבנים ופסקו שמתר לו להשתמש בלי חשש ופקפוק כי אפילו אם הוא אינו מחשיב עצמו לכלום, אולם השולח ודאי התכוון אליו, והאמין שברכתו הועילה לו, ומה שנתן, נתן במתנה גמורה נכנע רבי מאיר לפסק הדין, ברם אמר כי עדיין רוצה הוא לשאול בעצת אשתו, הוא גילה לה כי היתה "שאלה" בכסף אם הוא רשאי להנות ממנו, ובית דין פסקו כי הכסף כשר לשימוש. הפטירה הרבנית: ר' מאיר תמהני עלך! הרי אני מכירה אותך כי מעודך אתה נוהג תמיד שלא לאכול ולהנות משאלה שהורה בה חכם, ומאי נפקא מינא בן שאלת בשר לשאלת כסף, כיצד הינך חושב לעבור את מנהגך ולקחת המעות?! שמע רבי מאיר בעצתה ושלח המעות בחזרה.

הילולא דרדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
ו חשון	ה חשון	ד חשון	ג חשון	ב חשון	א חשון כ' ראש חודש	ל חשון א' ראש חודש
רבי יהודה החסיד	רבי משה בירדגו מח"ס ראש משבר		ר' יצחק בן רבי חיים מלוצ'ין רבי ישראל מרז'ין רבי זנב'ל סלמ'ן רבו של ר' ישראל בלנדר	רבי אליעזר שמוחה וזקמן ראש ישיבת אור אלהן	רבי דוד ומושה מצדדיק מרוקו	רבי צבי הירש חיות

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן